

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ СТОМАТОЛОГІВ

Розглядається актуальна і багатогранна проблема формування іншомовної компетентності майбутніх фахівців. Визначаються її особливості, реальний стан сформованості, багатовекторність, зокрема як складової міжнародної професійної компетентності майбутніх стоматологів. Досліджується значущість вивчення латини у інтеграції з мовами романо-германської групи, особливо, англійської для підвищення якості вищої освіти і конкурентноздатності випускників. Визначаються шляхи активізації вивчення іноземних мов у ВМНЗ.

Ключові слова: *іншомовне мовлення; іншомовна компетентність; конкурентоздатність фахівця; латинська мова; майбутні стоматологи; професійна компетентність: якість вищої освіти.*

Вступ. У часи сучасної активної міждержавної міграції фахівців, зокрема і у галузі медицини, викликаної процесами глобалізації й інтернаціоналізації суспільства, не викликає сумніву потреба у знанні іноземних мов. Вони необхідні для посилення комунікації між людьми і здатності до обміну важливою як суспільною, так і науковою інформацією. Особливо це стосується молоді, що отримує вищу освіту. Здатність до інтеграції та адаптації у новому культурному середовищі, завдяки іншомовності є одним з показників міжнародної професійної компетентності майбутнього фахівця (Кульбашна Я. А., 2014).

За даними наукових міжнародних джерел (Гриценко В. І., 2006), існує близько 3000 розмовних мов у світі, однак, лише 100 з них відображені у писемності. Така різноманітність мов при підвищеному значенні міжнародних контактів, особливо у медичній галузі (конгреси, конференції, академічна і професійна міграція, тотальна комп'ютеризація) та висока інтенсивність інформаційних потоків висуває як один з пріоритетів, завдання розвитку багатомовності. Вона є неминучим фактором процесу міжнародного спілкування. Поняття «багатомовне інформаційне суспільство» міцно займає місце в колі проблем, обговорюваних фахівцями різних галузей. Не є виключенням і стоматологічна.

Важливість навчання іноземної мови отримали політичне розуміння і підтримку на міжнародному рівні. Ще на засіданнях Європейської ради в Корфу, 24-25 червня 1994 року, в Каннах, 26-27 червня 1995 року і на G7 конференції міністрів у Брюсселі 25-26 лютого 1995, була підкреслена актуальність мовних і культурних аспектів інформаційного суспільства в Європі, а у травні 1995 року Європейська Комісія прийняла майбутню П'яту Рамкову програму, яка включає пункти, присвячені розробці технологій мовного спілкування (Гриценко В. І., 2006). Європейські фахівці розробили Загальні Рекомендації (РРЕ), які забезпечують спільну основу для розробки навчальних планів з мовної підготовки,

типових програм, іспитів, підручників тощо у Європі. Вони у доступній формі описують, чого мають навчитися бажуючі оволодіти мовою та які знання і вміння їм потрібно розвивати, щоб діяти ефективно. Українська система освіти, зокрема і медична, лише наближається до цих стандартів, хоча також має потужну школу навчання іноземним мовам. Однак, в ній бракує самої важливої складової – практичної. Адже відомо, що досягти якісного рівня володіння іноземною мовою можливо лише у відповідному мовному середовищі. Імплементация цих потреб у життя першоджає низка організаційних і економічних проблем.

У медицині з стародавніх часів існує універсальний унікальний варіант використання спеціалізованого мовного засобу – lingua Latina (латина). Вона з давніх часів розглядалася як мова для інваріантної комунікації медиків. Більшість медичних термінів, засобів лікування і т. і. мають у своїй основі латинське походження, яке є ключем для розуміння самої хвороби або ліків. Так, наприклад, термін апоптоз, який використовується у онкології і характеризує генетично запрограмований процес природної смерті клітини, який зникає при розвитку злоякісної пухлини, у лінгвістичному сенсі відображає дослівно – листопад (Долгополова О. В., 2013). Не потрібно бути лікарем, щоб зрозуміти глибинний внутрішній взаємозв'язок цих визначень. Варто зазначити, що походження термінологічної бази у багатьох мовах, має латинські корені.

Значення латинської мови для майбутніх лікарів полягає, першочергово у тому, що міжнародна наукова терміносистема ґрунтується на греко-латинському лінгвістичному субстраті, причому сума назв у клінічній, фармакологічній, анатомічній, профілактичній сфері становить 500 тисяч термінів з переважанням латинських (Кисельова О. Г., 2013). Крім того, медики – освітяни наголошують, що на формування світогляду, розвиток культури майбутніх фахівців позитивну роль відіграють древні афоризми, крилаті латинські вислови (Паласюк Г. Б., 2009).

У сьогоднішні дні викладання латинської мови для майбутніх стоматологів ВМНЗ України, як і для інших медичних факультетів обмежене двома семестрами на відміну від часів XIX століття, коли в Університеті Святого Володимира такий курс містив комплекс взаємодоповнюючих напрямів і охоплював 8 семестрів (Кисельова О. Г., 2013). У подальшому навчанні, використанні і поглибленні знань з латини, якою висловлений і переповнена скарбничка людської мудрості, цілком залежить від волі і освіченості викладачів, переважно, клінічних дисциплін. Ситуація, що склалась не сприяє професійному зростанню майбутніх лікарів (Паласюк Г. Б., 2009). Виникає дефіцит знань, який перешкоджає повноцінному забезпеченню сучасного рівня професійної комунікації і актуалізує пошук інших шляхів взаєморозуміння у сфері медичної і суспільної діяльності.

Цікавий досвід викладачів кафедри латинської мови Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця, які намагаються підняти авторитет латини і підвищити рівень знань, використовуючи таку актуальну форму навчання як науковий студентський гурток. Дослідження, які студенти проводять самостійно вражає своєю нетрадиційною логікою у підходах до визначення медичних і мовних паралелей, значно поглиблює рівень їх знань. Однак кількість членів таких гуртків не відрізняється багаточисельністю. Власний досвід спілкування із зарубіжними колегами у процесі професійної діяльності дає підстави автору стверджувати про значно ширше використання латинської мови німецькими лікарями. Така ситуація потребує уваги з боку державних органів освіти. Потрібно врахувати, що окрім суто професійного значення освоєння термінологічної бази, науковці дійшли висновку про велику користь інтегрованого навчання латинської та іноземних мов. Попри різні завдання, які стоять перед ними, їх об'єднує спільна професійна спрямованість на усвідомлене користування латинською та іноземною медичною термінологією, вивчення іноземної літератури з майбутнього фаху (Паласюк Г. Б., 2009).

Відсутність загально визнаної у минулі часи практики спілкування латиною у професійному медичному середовищі, активізує пошук альтернативних варіантів, оскільки людство завжди намагалось віднайти єдиний спільний загальнозрозумілий мовний ресурс. Найвідоміший з них є есперанто. Менш відомий – санскрит. Але ні один з них не знайшов широкого втілення (Гриценко В. І., 2006).

Одним з найбільш реальних варіантів вирішення проблеми міжнаціонального спілкування, за історичних обставин, стала англійська мова. Це пояснюється домінуванням у світових процесах торгівлі, науки, техніки, культури англомовних країн. Всього у світі 1.400.000.000 англомовних людей (Гриценко В.І., 2006). Рідною ця мова є для 400

мільйонів. Це означає, що більш ніж один мільярд населення використовує англійську у якості мови спілкування і кількість користувачів поширюється. За даними німецької довідниці С. Дрез (Drews S., 2008), цією мовою нині описуються процеси і оприлюднюються близько 35% фундаментальних і 12% професійних даних. На інтервенцію англійської мови у багатьох професійно-освітніх сферах, суспільство має різні погляди. Так, позитивним аспектом цієї ситуації є відкриття для інших народів багатства світу англомовних країн у всіх його проявах. Негативним – англомовне вторгнення у інші культури суперечить збереженню місцевих культурних здобутків та адекватних мовних засобів їх презентації (Гриценко В. І., 2006).

У сучасному глобалізованому світі знання іноземних мов набуває особливого значення у зв'язку з необхідністю трансляції великих потоків інформації, налагодження діалогу між мовними середовищами, забезпечуючи таким чином стабільний зв'язок знань, культур і національних традицій (Краєвський В. В., 2008). Крім того, С. Г. Чиж (2012) відзначає, що англійська мова є мовою інформаційних технологій, без яких сьогодні неможлива сучасна професійна підготовка майбутніх фахівців. Вітчизняні науковці, серед яких Г. О. Козлакова (2004), Л. Маслак (2009), І. В. Секрет (Секрет), І. В. Ставицька (2013) О. Хоменко (2012), С. Чиж (2012), Н. Щерба (2007) доводять велике значення іншомовної підготовки у забезпеченні якості освіти і конкурентоздатності майбутніх фахівців. Німецькі науковці С. Дрез (Drews S., 2008), П. Ягер (Jager P., 2002), Б. Хьюберз (Hübbers B., 2011) та ін., у свою чергу, визначають володіння іноземною мовою як одну з умов формування міжнародної професійної компетентності фахівця.

Останнім час все більше дослідників займаються проблемою іншомовної компетентності і розглядають її як одну зі складових професійної компетентності, а її розвитку сучасній науці – як одне із першочергових завдань вищої професійної освіти. Компетентність у процесі навчання іноземним мовам характеризується сукупністю знань, умінь і навичок, готовністю студентів брати участь у комунікації з представниками інших лінгвоетнокультур (Ставицька І. В., 2013). Глибокий сенс у поняття іншомовна підготовка й іншомовна компетентність вкладають вітчизняні науковці В. Григоренко (2006), Л. Маслак (2009), О. Кисельова (2013), І. В. Ставицька (2013), О. Хоменко (2012), С. Чиж (2012), Н. Щерба (2007). Вони вважають їх значно ширшими, ніж навчання іноземної мови, оскільки охоплюють не тільки вивчення самої мови, а й культурологічні аспекти виховання. Це необхідно, як зазначає О. Хоменко (2012), для повноцінного міжкультурного спілкування, у якому важливе місце займає толерантність у міжетнічних стосунках.

У контексті компетентнісного підходу, варто зазначити, що знання іноземної мови, на думку В. Малінкіної (2012), Я. Кульбашної (2014), О. Хоменка (2012), С. Чиж (2012), відіграє важливу роль у становленні професійної компетентності майбутнього фахівця, адже забезпечує інтеграцію з міжнародним простором можливістю спілкуватись у ньому і таким чином позитивно впливає на підвищення конкурентоздатності. Такі перспективи потребують постійного удосконалення процесу формування іншомовної компетентності студентської молоді.

Науковці, які досліджують проблему її становлення у різних освітніх галузях, відзначають різноманітність термінологічних визначень та відсутність чіткого визначення феномену, який характеризує високий рівень знань, умінь іншомовного спілкування, поєднаних з їх успішним застосуванням (Ставицька І. В., 2012, с. 283). Серед них, особливо актуальним для даного дослідження є визначення О. Ю. Іскандарової (Іскандарова О. Ю., 2000). Вона розглядає процес формування іншомовної професійної комунікативної компетентності студентів медичного вузу, як такий, що має дві сторони, гармонійна взаємодія яких сприяє досягненню оптимального результату: одна з них – оволодіння іншомовними комунікативними знаннями і вміннями (освіта), інша – формування інтеркультурних і професійних медичних відношень та поведінки (виховання).

Для оптимізації вивчення іноземних мов у профільних ВНЗ науковці пропонують активізувати перевірені форми навчання, зокрема аудіювання (Коробова І. О., 2012) та використовувати сучасні інноваційні технології, такі як комп'ютерне навчання (Чиж С. Г., 2012), метод проектів (Малінкіна В. Л., 2012), дистанційне навчання (Секрет І. Г., 2012). Подібні нововведення, як зазначають їх автори, націлені на самокоригування, самооцінку, змушують свідомо підходити до теоретичного осмислення мовних явищ, формування навичок застосування отриманих теоретичних знань на практиці. Крім того, основна частина роботи при використанні ІТ-технологій проводиться самостійно, позааудиторно, що дозволяє викладачу на заняттях приділити більшу увагу відпрацюванню мовленнєвих моделей, вирішенню комунікативних задач в мовленнєвих ситуаціях та удосконалювати навички монологічного та діалогічного спілкування. Такі позитивні результати застосування нових педагогічних технологій у формуванні іншомовної компетентності дозволяють розглядати доцільність їх використання і у ВНЗ немовного профілю, зокрема медичних. Однак, як свідчать дані наукових джерел (Ісаєнко С. А., 2012) і власних дослідження, основний акцент у них робиться на суто фахові знання. При цьому кількість навчальних годин на вивчення іноземної мови у немовних ВНЗ обмежена, а об'єм необхідного

пізнавального матеріалу значний. Так, враховуючи, що спілкування іноземною мовою здійснюється як в усній, так і письмовій формі, більшість дослідників наголошують, що практична складова володіння мовою повинна містити усі види мовленнєвої діяльності. Серед них: аудіювання; читання; монологічне та діалогічне мовлення; академічне письмо (Ісаєнко С. А., 2012, с. 236). Така ситуація, на думку С. А. Ісаєнко (2012), може коригуватись, на даному етапі розвитку вищої освіти, тільки завдяки усвідомленому підходу з боку майбутніх фахівців до опанування іншомовного навчального матеріалу та використання інтенсивних методик викладання педагогами. Крім того, для успішності процесу формування іншомовної компетентності необхідна психологічна готовність майбутнього фахівця до оволодіння іноземними мовами (Чиханцова О. А., 2014).

Мета статті – розглянути проблему формування іншомовної компетентності майбутніх фахівців, визначити її особливості, реальний стан сформованості у студентів – стоматологів.

Конкретизація поняття «іншомовна компетентність майбутнього стоматолога». Іншомовна підготовка, з огляду на вимоги сьогодення, повинна посісти важливе місце у особистісному розвитку майбутнього лікаря-стоматолога. Для цього необхідно забезпечити формування іншомовної компетентності, яка спрямована на виконання таких функцій:

- засобами міжособистісного спілкування на міжнародному рівні. Це дозволяє приймати участь у фахових, суспільних і політичних заходах;
- забезпечення реалізацію принципу академічної мобільності;
- пізнанню культури інших народів і виробленню до них толерантного ставлення;
- забезпечення доступу до інформації, яка у сучасному світі постійно оновлюється і реалізації власних потреб у поширенні важливих даних. Це підвищує якість отриманої освіти і конкурентоздатність випускника ВМНЗ;
- розширення комунікативного об'єму майбутнього фахівця шляхом формування комунікативної компетентності студентів.

З метою становлення професійної компетентності майбутнього лікаря стоматолога, як кінцевої мети вищої медичної освіти відповідно до європейських вимог, комплекс заходів, передбачених навчальною програмою по вивченню іноземних мов необхідно спрямовувати на формування іншомовної компетентності студентів-стоматологів. Зміст цього поняття у процесі формування професійної компетентності майбутнього лікаря – стоматолога потребує уточнення. Аналіз наукової літератури з даної проблеми і власний досвід дозволяють стверджувати, що у медичній освіті доцільно використовувати термін «іншомовна компетентність» і розглядати її у контексті формування професійної компетентності майбут-

нього фахівця. Вважаємо це поняття складовим компонентом ширшого явища – комунікативної компетентності, яка передбачає здатність реалізовувати усі можливі засоби спілкування, у першу чергу, рідною мовою, у професійній діяльності. Термін «професійна іншомовна компетентність» відображає професійний рівень знань, умінь, реалізації, який в умовах ВМНЗ досягти доволі складно. Інша річ, що та частина молоді, яка умотивована до майбутньої міжнародної діяльності, ставить за мету отримання іншомовної вищої професійної освіти, що, звичайно, вітається.

Опираючись на наукові дослідження вище зазначених фахівців і власний педагогічний досвід, розглядаємо іншомовну компетентність МС як якісну характеристику, що відображає здатність особи реалізувати знання іноземних мов у процесі фахової підготовки для отримання фахових знань, умінь, академічної і професійної мобільності, міжособистісного спілкування у професійному середовищі міжнародного простору та толерантно-сприйняття культури народів, які також ними володіють.

Зазначимо, що особливостями формування іншомовної компетентності у майбутніх лікарів, є необхідність базових знань з латинської мови, як джерела творення термінологічної бази та сприйняття постулатів древніх лікарів, які у коротких афоризмах і фразах заклали і передали нащадкам свій неоціненний досвід лікування, а ще більше – ставлення до хворої людини. Однак, попри великий інтерес у майбутніх стоматологів до освоєння латинської мови як фахово необхідної, про що свідчать дані опитування – 76,8%, вони відзначають відсутність умов для її досконалого пізнання. Переважна більшість вказує на відсутність часу для її вивчення поза аудиторними годинами. Звідси, за їх самооцінкою, рівень знань на 4-5 курсах, як низький, відзначають 96,8% опитаних.

Аналіз навчальних планів підготовки майбутніх стоматологів вказує на 2-х і 4-и семестрову підготовку майбутніх стоматологів на кафедрах відповідно латинської та іноземних мов. За оцінкою майбутніх фахівців, цього вкрай не достатньо для отримання

відповідної до сучасних вимог глобалізованого світу іншомовної компетентності. Значна частина студентства взагалі недооцінює значущості полікультурного виховання у цілому та іноземної мови, зокрема. Так, лише 56,1% опитаних, вважають знання іноземної мови професійно необхідним. Однак, звертаючись до переліку компетентностей, який відповідає вимогам європейської системи освіти до випускників ВНЗ, знаходимо у ньому і володіння іноземними мовами (Turning Education Structure in Europe, 2012).

Для визначення рівня сформованості іншомовної компетентності у майбутніх стоматологів ВМНЗ України, проведено опитування студентської аудиторії Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця (НМУ: 408 ос.), Тернопільського державного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського (ТДМУ: 273 ос.) та Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова (ВНМУ: 275 ос.), Івано-Франківського національного медичного університету (Ів-ФрНМУ: 364 ос.). Всього 1320 осіб. Отримані результати представлені у представлено у таблиці 1.

Отримані дані свідчать:

- початковий рівень знань мають 19,5 – 44,8 %;
- на професійному рівні володіють мовою **лише 6,4-21,3%** студентів; на побутовому – **40,1-55,7%**;
- показник вільного володіння іноземною мовою **самий низький – 2,5-10,4%**;
- використання джерел для професійної підготовки іноземною мовою доступно лише **12,0 -20,8%** опитаних.

Результати проведеного дослідження вказують на низький рівень володіння іноземними мовами, а відтак, цей показник вказує на недостатню сформованість іншомовної компетентності у майбутніх стоматологів України. Такий стан підготовки значно звужує можливості професійного спілкування і діяльності у міжнародному середовищі. Окрім того, обмежується використання наукової та професійної інформації іноземною мовою. Варто відзначити значну подібність результатів, отриманих у різних регіонах, що може вказувати на характерні тенденції. Зокрема, серед більшості старшокурсників рівень підготовки ниж-

Таблиця 1

Самооцінка рівня знання іноземної мови та її використання у роботі з джерелами навчальної і наукової інформації

Рівень знань Джерела навчання	Кількість майбутніх стоматологів (у%)											
	3 курс (260 ос.)				4 курс (280 ос.)				5 курс (373 ос.)			
	НМУ	ТДМУ	ВНМУ	ІФНМУ	НМУ	ТДМУ	ВНМУ	ІФНМУ	НМУ	ТДМУ	ВНМУ	ІФНМУ
Початковий	19,5	39,5	38,6	36,3	34,3	36,5	37,1	41,1	28,7	36,6	36,1	44,8
Достатній побутовий	55,7	44,3	46,6	52,6	51,9	49,5	51,7	40,4	44,0	46,7	40,1	36,0
Достатній професійний	14,4	13,4	9,1	12,0	8,3	11,3	6,4	16,0	19,3	12,3	21,3	11,5
Вільно	10,4	2,8	5,7	4,5	5,5	2,6	4,8	7,3	8,0	4,4	2,5	9,0
Іноземною мовою	14,4	19,4	15,4	12,0	20,8	12,0	13,1	14,6	19,7	12,5	16,0	19,2

чий, ніж у третьокурсників, що, можна частково пояснити перевантаженістю навчальної програми (на це вказують від 27,2 до 84,2 % опитаних – таблиця 28). Разом із тим, не можна відхилити як причину – відсутність мотивації до опанування іноземною мовою, пов'язану з малою ймовірною перспективою її застосування у професійній діяльності та недостатньо якісне викладання іноземних мов у медичних ВНЗ (на це вказують 31,7% опитаних). Отримані результати красномовно свідчать про низький рівень усвідомлення студентами важливості для сучасного лікаря володіння іноземною мовою, що стає суттєвою перешкодою у становленні МПК майбутніх стоматологів. Як наслідок:

- звужуються перспективи впровадження принципу навчання впродовж життя і підвищення кваліфікації через професійну мобільність;
- обмежується пізнання світових досягнень медичної науки та практики, що негативно відобразиться на розвитку всієї системи охорони здоров'я;
- знижується конкурентоздатність вітчизняних фахівців на міжнародному ринку праці.

Висновки. Таким чином, іншомовна підготовка майбутніх стоматологів є складним комплексним процесом, який повинен спрямовуватись на формування іншомовної компетентності майбутнього лікаря – стоматолога. Аналіз наукових джерел і власні дослідження дозволяють стверджувати, що її складовими є фундаментальні знання з латини, безпосереднє вивчення іноземної мови, культурологічні аспекти пізнання національних особливостей різних народів і виховання толерантного ставлення до них. У процесі формування повинна бути опора на оновлений зміст вивчення іноземної мови із застосуванням сучасних інноваційних педагогічних технологій, які б стимулювали процес оволодіння іноземною мовою, активуючи, зокрема, і саморозвивальні можливості. Доцільним є продовження терміну вивчення іноземних мов протягом усього періоду навчання у ВНЗ і формування іншомовної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів з огляду на її значення у сучасному глобалізованому світі. Це сприятиме підвищенню якості стоматологічної і конкурентоздатності вітчизняної стоматологічної освіти.

Література

1. **Долгополова О. В.** Апоптоз: відкриття та етимологія поняття. Роль апоптозу у канцерогенезі / О. В. Долгополова // Український науково-медичний молодіжний журнал. – 2013. – випуск 4(74). – С. 142-143
2. **Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання** / Наук. ред. укр. вид. докт. пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. **Ісаєнко С. А.** Усвідомлене опанування іноземною мовою як один з чинників активізації навчальної діяльності студента немовного ВНЗ / С. А. Ісаєнко // Проблеми освіти. – 2012. – № 70 (Ч. 2). – С. 235-238.
4. **Искандарова О. Ю.** Теория и практика формирования иноязычной профессиональной коммуникативной компетентности специалиста : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.08 / Искандарова Ольга Юрьевна. – Оренбург, 2000. – 376 с.
5. **Кисельова О. Г.** Методика навчання медичної термінології майбутніх лікарів / О. Г. Кисельова // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2013. – № 4. – С. 62-68.
6. **Козлакова Г.** Сучасні аспекти європейської політики вивчення іноземних мов в університетах / Г. Козлакова, Г. Копил // Вища освіта України. – 2004. – № 2. – С. 83-87.
7. **Коробова І. О.** Аудіювання – один із основних елементів у вивченні іноземної мови / І. О. Коробова // Проблеми освіти. – 2012. – № 70 (Ч. 2). – С. 231-235.
8. **Краевский В. В.** Диалог культур и партнёрство цивилизаций: VIII Международные Лихачёвские чтения, 22 – 23 мая 2008 г. / В. В. Краевский. – СПб: Изд-во СПб ГУП, 2008. – С. 404-406.
9. **Кульбашина Я. А.** Формування професійної компетентності майбутніх фахівців у галузі стоматології: міжнародний аспект / Я. А. Кульбашина // Вища освіта України. – 2014. – № 2. – С. 67-73.
10. **Маслак Л. П.** Формування іншомовної компетентності військовослужбовців за системою STANAG-6001 / Л. П. Маслак, А. В. Чирва. – Житомир: ЖВІНАУ, 2009. – 160 с.
11. **Малінкіна В. Л.** Застосування методу проектів у процесі вивчення іноземної мови / В. Л. Малінкіна // Проблеми освіти. – 2012. – № 70 (Ч. 2). – С. 226-230.
12. **Паласюк Г. Б.** Формування соціокультурної компетенції у студентів медичних вищих навчальних закладів / Г. Д. Паласюк, І. М. Кліщ, М. І. Бобак, І. А. Прокоп та ін. // Медична освіта. – 2009. – № 1. – С. 44-45.
13. **Секрет І. В.** Педагогічні умови формування іншомовної професійної компетентності у вищому технічному навчальному закладі в умовах дистанційної освіти / І. В. Секрет // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2012. – № 15 (250), Ч. III. – С. 90-102.
14. **Ставицька І. В.** Іншомовна компетентність: місце дефініції у термінологічному полі сучасних наукових суджень / І. В. Ставицька // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2013, № 4 (30). – С. 280-286.
15. **Хоменко О.** Іншомовна підготовка як невід'ємний складник вищої освіти в умовах глобалізації та інтернаціоналізації суспільства / О. Хоменко // Вища освіта України. – 2012. – № 2. – С. 55-61.

16. **Чиж С. Г.** Сучасні інформаційні технології як педагогічний ресурс розвитку іншомовної комунікативної компетентності майбутнього фахівця / С. Г. Чиж // Проблеми освіти. – 2012. – № 70 (Ч. 2). – С. 221-225.
17. **Щерба Н. С.** Теоретичні підходи до аналізу поняття «стратегічна компетенція» / Н. С. Щерба // Модернізація вищої освіти у контексті євроінтеграційних процесів : зб. наук. праць учасників Всеукр. методолог. семінару з міжнародною участю. – Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені І. Франка, 2007. – С. 231-235.
18. **Gritsenko V. I., Anisimov A. V.** Multilingual environment in the cyberspace URL: www.unesco.org/webworld/...2/.../paper_9.rtf
19. **Drews S.** Auslandsaufenthalte als ein Instrument zukunftsfdhiger Qualifizierung/ S.Drews //Bildung für Europa. – 2008. – juni – S. 10-12.
20. **Hübers B.** Internationale Berufskompetenz. Mögliche Standards einer Zusatzqualifikation in der Ausbildung URL : http://www.bibb.de/dokumente/pdf/AK_2.1_Huebers.pdf
21. **Jager P.** (2002.) Der Erwerb von Kompetenzen als Konkretisierung Schlüsselqualifikationen – eine Herausforderung an Schule und Unterricht: Dissertation / P.Jager. – Pssau : Lehrstuhl für Schulpädagogie, 280 S.
22. **Lenske W., Werner D.,** Globalisierung und internationale Berufskompetenz , Köln : Dt. Inst.-Verl., 2000. URL: http://www.nabibb.de/fileadmin/user_upload/Dokumente/LDV/mob/df/2011_ldv_mob_df_spIII_schaubild.pdf
23. **Turning Education Structure in Europe** [Electronic resource]. – URL: <http://turning.unideusto.org>

References

1. **Dolhopolova, O. V.** (2013). Apoptoz: opening and etymology of the term. The role of apoptosis in carcinogenesis. *Ukrayins'kyi naukovo-medychnyy molodizhnyy zhurnal*. Vyp. 4(74). P. 142-143 (in Ukrainian).
2. **Common Guidelines for Languages: Learning, teaching, evaluation** (2003). (Eds.) S. Yu. Nikolayeva. K.: Lenvit, 273 p. (in Ukrainian).
3. **Isaienko, S. A.** (2012). Conscious mastery of a foreign language as a determinant of student learning activities intensify non-language universities. *Problemy osvity*. № 70 (P.2). P. 235-238 (in Ukrainian).
4. **Yskandarova, O. Yu.** (2000). Theory and practice of formation of foreign language professional communicative competence of the specialist: dys. ... d-ra ped.nauk: 13.00.08. – Orenburh, 376 p. (in Russian).
5. **Kyseljova, O. Gh.** (2013). Methods of teaching medical terminology for future doctors. *Pedagoghichnyj proces: teoriya i praktyka*. № 4. – P. 62-68 (in Ukrainian).
6. **Kozlakova, H, Kopyl, H.** (2004). Modern aspects of European policy learning foreign languages in universities. *Vyshcha osvita Ukrayiny*. № 2. – P. 83–87 (in Ukrainian).
7. **Korobova, I. O.** (2012). Listening – one of the key elements in learning a foreign language. *Problemy osvity*. № 70 (P. 2). – P.231-235 (in Ukrainian).
8. **Kraevskuj, V. V.** (2008). Dialogue of cultures and civilizations partnership: VIII Lyhachevsk International reading, 22-23 May 2008 yr. SPb: Yzd-vo SPb GhUP, P. 404-406 (in Ukrainian).
9. **Kuljbashna, Ja. A.** (2014). Professional competence forming of future dentists: the international aspects. *Vyshha osvita Ukrayiny*, 2. – P. 67-73 (in Ukrainian).
10. **Maslak, L. P., Chyrova A. V.** (2009). Formation of foreign language competence troops on system STANAG-6001. Zhytomyr : ZhVINAU, 160 p. (in Ukrainian).
11. **Malinkina, V. L.** (2012). Application of the projects in the study of a foreign language. *Problemy osvity*. № 70 (Ch. 2). – P. 226-230 (in Ukrainian).
12. **Palasjuk, Gh. D., Klishh I. M., Bobak M. I., Prokop I. A.** and oth. (2009). Formation sociocultural competence of medical students in higher education institution. *Medychna osvita*. № 1. – P. 44-45 (in Ukrainian).
13. **Sekret, I. V.** (2012). Pedagogical conditions of formation of the foreign language professional competence in higher technical educational institution in distance education. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka*. № 15 (250), Ch. III. – P. 90-102 (in Ukrainian).
14. **Stavyts'ka, I. V.** (2013). Foreign language competence: the place of definition in terminology field of modern scientific statements. *Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyni tekhnolohiyi*, № 4 (30). – P. 280-286 (in Ukrainian).
15. **Khomenko, O.** (2012). Foreign language training as an essential component of higher education in the context of globalization and internationalization of society. *Vyshha osvita Ukrayiny*. № 2, P. 55-61 (in Ukrainian).
16. **Chyzh, S. Gh.** (2012). Modern information technology as a pedagogical resource of foreign language communicative competence of future professional. *Problemy osvity*, № 70 (Ch.2), P. 221-225 (in Ukrainian).
17. **Shherba, N. S.** (2007). Theoretical approaches to the analysis of the concept of «strategic competence». Zhytomyr : Vyd-vo Zhytomyrskogho derzhavnogho universytetu imeni I. Franka, P. 231-235 (in Ukrainian).
18. **Gritsenko, V. I., Anisimov, A. V.** Multilingual environment in the cyberspace. Retrieved from: www.unesco.org/webworld/...2/.../paper_9.rtf (in English).

19. **Drews, S.** (2008). Training abroad as an instrument future qualification. Education for Europe, June, 10-12th (in German).
20. **Hübers, B.** International professional competence. Possible standards an additional qualification in training. Retrieved from: http://www.bibb.de/dokumente/pdf/AK_2.1_Huebers.pdf (in German).
21. **Jager, P.** (2002). The acquisition of skills as a concretization of the key qualifications – a challenge to School and teaching. Doctors tHesis, Passau. (in German).
22. **Lenske W., Werner D.**, Globalisierung und internationale Berufskompetenz , Koöln : Div, Dt. Inst.-Verl., 2000. URL: http://www.nabibb.de/fileadmin/user_upload/Dokumente/LDV/mob/df/2011_ldv_mob_df_spIII_schaubild.pdf (in English).
23. **Turning Education Structure in Europe.** Retrieved from: <http://turning.unideusto.org> (in English).

Я. А. Кульбашна

ФОРМИРОВАНИЕ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ У БУДУЩИХ СТОМАТОЛОГОВ

Рассматривается актуальная и многогранная проблема формирования иноязычной компетентности будущих специалистов. Определяются её особенности, реальное состояние сформованности, поливекторность, в частности как составляющей международной профессиональной компетентности будущих стоматологов. Исследуется значимость изучения латыни в интеграции с языками романо-германской группы, особенно английского языка для повышения качества высшего образования и конкурентоспособности выпускников-стоматологов. Определяются пути активизации изучения иностранных языков в ВМУЗах.

Ключевые слова: будущие стоматологи; иноязычная компетентность; качество высшего образования; конкурентоспособность специалист; латинский язык.

Ya. Kulbashna

FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE OF FUTURE DENTISTS

The article deals with actual and multifaceted problem of the formation of foreign language competence of future professionals. Its features, especially as a part of an international professional competence and real state it formation in students – dentists is determined. The importance of the Latin language study as a base of further successful integration with English language for improving the quality and competitiveness of higher education graduates is investigated.

Dominance of English in research and other types of information all over the world is proved. Therefore it is important to learn it within the all period of study in higher dental school. For this it is necessary to change the curriculum and provide implementation of innovative pedagogical technologies. The positive influence of such modernisation was shown in some other universities. It deals with computers learning, project's method, listening.

Today's situation shows the low level of English language in future dentists. Less than 10% can fluently use it in professional activity and social life. Such problem closes opportunities for young people to academic mobility and improvement own professional competence. The ways for improvement accelerate learning foreign languages at high medical schools is determined. Analysis of scientific sources and own studies suggest that

The main components of foreign language competence are a fundamental knowledge of Latin, directly learning of foreign language, cultural aspects of cognition national peculiarities of different nations and tolerance to them.

Keywords: English language learning; foreign language speech; foreign language competence; future dentists; Latin; professional competence, professional competitiveness; quality of higher education.

Рецензенти

Цехмістер Я. В. – д. пед. н., проф.
Майборода В. К. – д. пед. н., проф.

Стаття надійшла до редакції 18.09.2014